Recept antidepressivum

Depressieve klachten worden veel gesignaleerd onder de bevolking. Bovendien koesteren de media een grote belangstelling voor het wellicht endemische fenomeen 'depressiviteit'. Mede tegen deze achtergrond is het van belang een indruk te krijgen hoe vaak de huisarts antidepressieve medicatie voorschrijft.

De registratie van het Huisartspeilstationsysteem Den Haag 1988 bevatte vragen over de voorgeschreven middelen en de dosering; tevens werd gevraagd of het om een eerste recept ging of om een herhalingsrecept in het kader van een door de huisarts ingestelde behandeling. Andere herhalingsrecepten werden buiten beschouwing gelaten.

Patiënten

In 1988 werd door de 49 deelnemende huisartsen aan 659 patiënten eenmaal of vaker een antidepressivum voorgeschreven. De man/vrouw-verhouding bedroeg 1/2,8 voor alle leeftijden tezamen; bij de jongste en oudste leeftijdcategorieën is de man/vrouw-ratio nog iets schever, maar de aantallen zijn relatief klein.

Het spreekt vanzelf dat uit gegevens betreffende het voorschrijven van antidepressieve medicatie geen conclusies over de incidentie en prevalentie van depressieve klachten kunnen worden afgeleid. Wel is te berekenen dat een huisarts in de regio Den Haag op eigen indicatie gemiddeld circa 12 recepten per 1000 inwoners voor een antidepressivum voorschrijft.

Tabel 1 *Recept antidepressivum naar psycho-actieve stof. Afgeronde percentages (n=980).*

Antidepressiva (n=880)			*Neuroleptica (n=68)*		
a	amytryptiline	19	n	diverse neuroleptica	3
b	clomipramine	7	o	combinatiepreparaten (met antidepressiva)	4
c	imipramine	3			
d	maprotiline	35	*Anxiolytica (n=31)*		
e	nortryptiline	0,2	p	diverse diazepinen	2
f	doxepine	2	q	combinatiepreparaten (met antidepressiva)	1
g	trimipramine	0,3			
h	diberzepine	1	*Diverse middelen (n=1)*		0,1
i	melitraceen	0,2			
j	dosulepine	0,8			
k	opipramal	2			
l	mianserine	15			
m	fluvoxamine	4			

Tabel 2 *Recept antidepressivum naar dagdosering bij middelen die ≥25 keer zijn voorgeschreven.*

Geneesmiddel	Aantal	Feitelijke dagdosering*	Aanbevolen dagdosering[2]
Amitryptiline	181	10 – 250	100 – 250
Clomaprazine	73	10 – 150	100 – 250
Imipramine	28	2 – 100	150 – 300
Maprotiline	341	15 – 150	75 – 200
Mianserine	149	5 – 120	60 – 90
Fluvoxamine	42	25 – 200	100 – 200

* Inclusief combinatiepreparaten.

Middelen

In totaal maakten de deelnemende huisartsen 980 maal melding van het voorschrijven van antidepressieve medicatie (*tabel 1*). In 10 procent van de gevallen ging het echter om een onjuiste registratie (zij het dat de helft van deze recepten betrekking had op een combinatiepreparaat dat ook een antidepressieve stof bevatte). In 20 gevallen werden gelijktijdig twee antidepressiva voorgeschreven.

Naar aanleiding hiervan moet worden opgemerkt dat *Moleman en Pepplinkhuizen* het voorschrijven van combinatiepreparaten afraden, in verband met de slechte doseerbaarheid en omdat de therapeutische effecten moeilijk te interpreteren zijn.[1] In dat kader wijzen zij ook het gelijktijdig gebruik van twee antidepressiva af.

De huisartsen hadden een duidelijke voorkeur voor de 'klassieke' (tricyclische) antidepressiva; de nieuwere middelen, met name mianserine en fluvoxamine, haalden slechts 20 procent van de receptuur, terwijl hun geringere toxiciteit, vooral in overdosering, een grotere populariteit in de huisartspraktijk zou rechtvaardigen.[2] De voorkeur voor maprotiline (bijna 35 procent van alle recepten) is opvallend, aangezien dit middel evenveel bezwaren heeft als de andere klassieke tricyclische antidepressiva, terwijl de werkzaamheid, met name op langere termijn, minder goed is gedocumenteerd.

Dosering

Opvallend in *tabel 2* is de tendens tot onderdosering: imipramine is zelfs niet eenmaal in de aanbevolen dagdosering voorgeschreven; bij de andere middelen gold dat globaal in ongeveer 50 procent van de gevallen. Juist voor antidepressiva geldt echter: óf adequaat (lees: voldoende hoog) doseren óf niet. Een beetje antidepressieve medicatie is zinloos, net als een beetje antibiotica.[2] Dit geldt ook bij het voorschrijven van combinatiepreparaten, omdat deze (maar zij niet alleen) in de eerste plaats nogal eens een 'snufje' antidepressivum bevatten.

[1] Moleman P, Pepplinkhuizen L. Praktische psychofarmacologie. Utrecht: Bunge, 1987.

[2] Pinder RM. The benefits and risks of antidepressant drugs. Human Psychopharmacology 1988; 3: 73-86.

Bron

Deze bijdrage is ontleend aan: Schudel WJ. Recept antidepressivum. Epidemiologisch Bulletin 1989; 24(2): 6-9. Correspondentie-adres: GG en GD Den Haag, Postbus 65783, 2506 EB Den Haag.